

ВІДЗИВ

офіційного опонента на дисертаційну роботу здобувача Лимаря Євгена Анатолійовича на тему: «Полісистемні пошкодження у вагітних», що подана до спеціалізованої вченої ради Д 64.607.01 Державної установи «Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України» на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук зі спеціальності 14.01.21 – травматологія та ортопедія

1. Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Підвищення рівня травмонебезпечності навколишнього середовища внаслідок науково-технічного прогресу породжує виникнення нових форм множинних та поєднаних пошкоджень людини, у тому числі таких категорій суспільства, які раніше практично не отримували травм, таким прикладом є вагітні жінки. Завдяки підвищенню життєвої активності та нових соціально-економічних умов, вагітні жінки ведуть досить активний спосіб життя майже до самих пологів. Впродовж останніх років травма вагітних жінок не є настільки рідкісною патологією, як раніше. Так, за даними вчених, виникнення травм у даної категорії населення, насамперед внаслідок ДТП, є серйозною проблемою для лікарів, оскільки майже повністю не розроблена лікувально-діагностична тактика при полісистемних пошкодженнях у вагітних жінок. Вищевикладене підтверджується аналізом даних наукових джерел інформації (Корж М.О. та ін. 2004; Танькут В.О., 2005; Шейко В.Д., Мартиненко В.Б., 2005; Шейко В.Д. та ін., 2005., Grady K. et al., 2007).

Аналіз відкритих для огляду та дослідження світових джерел наукової інформації доводить, що практично відсутні дані щодо клініко-нозологічних та клініко-епідеміологічних характеристик політравми у вагітних жінок, особливості перебігу травматичного процесу та лікувально-діагностичної тактики, принципів застосування медичних технологій у вагітних жінок, які зазнали полісистемних пошкоджень. Також вкрай необхідні дослідження

щодо підвищення рівня ефективності та адекватності надання сучасної медичної допомоги постраждалим вагітним з політравмою.

Вищевикладене обумовлює необхідність, доцільність та високий рівень актуальності даного дисертаційного дослідження.

2. Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково-дослідних робіт Державного закладу «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України» і є фрагментом комплексної теми: «Розробити клініко-організаційні принципи функціонування, структуру та кадрово-матеріальний ресурс системи надання екстреної медичної допомоги при ДТП», держреєстрація № 0113U002107. У межах теми дослідження автор проаналізував наукову літературу, відібрав дані первинної документації, виконав клінічні спостереження, проаналізував результати дослідження.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів.

Наукова новизна даного дисертаційного дослідження обумовлена наступним:

- вперше визначено клініко-епідеміологічну та клініко-нозологічну характеристики постраждалих вагітних жінок, які отримали політравму;
- вперше науково верифіковано клінічні результативні ризики виникнення негативного результату (невиношування вагітності) перебігу травматичного процесу у постраждалих вагітних, які отримали політравму;
- вперше із застосуванням ризик-орієнтованого підходу визначено ефективність та адекватність проведення лікувально-діагностичних заходів у постраждалих вагітних на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах;
- вперше розроблена науково-обґрунтована протокольна схема надання медичної допомоги постраждалим вагітним жінкам на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах лікування.

4. Практичне значення результатів дослідження.

Практична значимість даного дисертаційного дослідження полягає насамперед в тому, що реалізація науково обґрунтованої протокольної схеми надання медичної допомоги постраждалим, розробленої в плані виконання даного дослідження, дозволяє значно покращити результати лікування постраждалих, зменшити ризики переривання вагітності у жінок з політравмою шляхом підвищення ефективності та адекватності прийняття клініко-організаційних рішень. Впровадження у практику розробленої протокольної схеми надання медичної допомоги постраждалим вагітним жінкам на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах лікування, що базується на даних клініко-епідеміологічного, клініко-нозологічного аналізу, оцінки факторів ризику та впливу пошкоджень на перебіг травматичного процесу, дозволяє значно підвищити ефективність надання медичної допомоги постраждалим шляхом оптимізації адекватної лікувально-діагностичної тактики. Застосування розробленої протокольної схеми надання медичної допомоги, визначення лікувальної тактики на підставі клінічних результативних ризиків, медичних технологій транспортування постраждалих вагітних на догоспітальному етапі надання медичної допомоги дозволило знизити клінічний результативний ризик невиношування вагітності з 1,03, тобто катастрофічного, до 0,76 – критичного в загальному масиві. Доведено, що зниження цього ризику суттєво залежить від клініко-нозологічної форми пошкодження та інтегрального рейтингового показника ризиків, причому, найбільше зниження ризиків спостерігалось при найбільш високих показниках первинного ризику.

Аргументовано обґрунтовані та розроблені принципи надання допомоги постраждалим вагітним залежно від ризиків для постраждалої вагітної жінки та для плода. Розроблений медичний виріб «Ноші для транспортування вагітних з політравмою», який захищений патентом України. Впроваджені ноші для транспортування вагітних з політравмою дозволяють значною мірою підвищити рівень безпеки транспортування постраждалих, знизити ризики

додаткового (вторинного) травмування при транспортуванні постраждалих вагітних жінок, виникнення небезпечних для життя ускладнень та пошкоджень на догоспітальному етапі надання медичної допомоги.

Результати дослідження впроваджено в клінічну практику КЗ Тернопільської обласної ради «Тернопільський обласний клінічний перинатальний центр «Мати і дитина», Комунальної міської клінічної лікарні №8 м. Львів, Вінницької міської клінічної лікарні швидкої медичної допомоги, КЗ Тернопільської обласної ради «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф».

5. Ступінь обґрунтованості та вірогідності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дане дисертаційне дослідження проведено на висому методологічному та методичному рівні. Обсяг фактичного матеріалу дослідження є достатнім для проведення повноцінного аналізу та отримання вірогідних результатів і складає 172 випадки постраждалих жінок, які отримали політравму: 67 вагітних та 105 невагітних. На основі проведеного патентно-ліцензійного пошуку дисертант цілеспрямовано зосередив увагу на невирішених питаннях, а саме, особливості перебігу травматичного процесу у вагітних жінок, які зазнали полісистемних пошкоджень, що значною мірою підвищує цінність проведеного дослідження. Достовірність наукових положень, обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій підтверджена достатньою кількістю обстежених жінок, використанням сучасних методів досліджень, результати яких оцінено та проаналізовано за допомогою правильно підібраних статистичних методів.

Застосовані у дисертаційній роботі методи та засоби статистичного аналізу адекватні характеру та завданням дослідження та дозволяють отримати вірогідні результати, що забезпечило високу вірогідність положень, результатів та висновків дисертаційного дослідження.

Висновки та практичні рекомендації, що запропоновано для

впровадження до клінічної практики, логічно зв'язані з результатами досліджень, що проведено дисертантом, сформульовано коректно та послідовно.

Структура та характеристика роботи:

Дисертаційна робота викладена на 178 сторінках друкованого тексту, який містить: вступ, огляд літератури, опис матеріалів і методів дослідження, розділи власних досліджень, висновки та додатки.

Дисертаційна робота містить 59 таблиць, 9 рисунків, 222 посилання на інформаційні джерела, 101 із них латиницею.

В *аналітичному огляді літератури* автор відображає сучасний стан проблеми полісистемних пошкоджень у вагітних та невирішеність проблеми вибору оптимальної лікувальної тактики. Матеріал добре систематизовано та проаналізовано. Огляд літератури написаний грамотно й свідчить про глибоке знання проблеми автором, що дало можливість обґрунтувати мету та завдання дослідження.

Другий розділ – матеріали і методи дослідження. Містить характеристику 172 випадки постраждалих жінок, які отримали політравму: 67 вагітних та 105 невагітних. Методи та методики, які були застосовані дисертантом сучасні, відповідають меті та завданням роботи.

Третій розділ присвячено клінічним проявам, клініко-епідеміологічній та клініко-нозоологічній характеристиці жінок з політравмою, які в комплексі визначають перебіг травматичних пошкоджень у вагітних.

Четвертий розділ – проведена оцінка клінічних результативних ризиків невиношування вагітності залежно від клініко-епідеміологічних та клініко-нозоологічних ризикстворюючих факторів. Доведено, що надання медичної допомоги вагітним, які отримали політравму, є недостатнім як за рівнем, так і за якість її надання, відсутністю відповідних протокольних схем та принципів прийняття клініко-організаційних рішень щодо заходів діагностики та лікування.

П'ятий розділ присвячено лікуванню постраждалих вагітних жінок, які

отримали політравму. Розроблена протокольна схема надання медичної допомоги постраждалим вагітним жінкам на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах лікування.

У шостому розділі - узагальнення результатів дослідження, описання принципів вибору оптимальної лікувальної тактики при полісистемних пошкодженнях у вагітних жінок, що дало можливість знизити ризики невиношування вагітності.

Висновки, а їх 7, впливають зі змісту роботи та відповідають завданням дослідження.

6. Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих роботах.

Матеріали дисертації в достатньо повному обсязі. викладено у 13 наукових роботах. За матеріалами дисертації опубліковано 5 статей у періодичних фахових наукових виданнях, що затверджені ДАК України та 7 тез та доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій; отримано 1 патент України на корисну модель. У цих публікаціях знайшли відображення всі основні положення та результати дисертаційної роботи.

Матеріали дисертаційної роботи достатньо повно висвітлено в представленому авторефераті дисертації, який за змістом цілком відповідає дисертаційній роботі.

7. Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення.

Принципові зауваження та заперечення, які здатні вплинути на наукову та практичну цінність дисертаційної роботи, відсутні. Мають місце дрібні недоліки дидактичного та технічного характеру, що ніяким чином не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Але у порядку дискусії було би бажано отримати відповідь на такі запитання:

1. Який вплив травматичний процес завдає вагітності та навпаки?

2. Хто надає на догоспітальному етапі медичну допомогу вагітним з полісистемними та поліорганними пошкодженнями? Шляхи удосконалення?

Висновки:

Дисертаційна робота Лимаря Євгена Анатолійовича «Полісистемні пошкодження у вагітних», що представлено на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, є завершеною самостійною науковою роботою, що повністю відповідає спеціальності 14.01.21 – травматологія та ортопедія, у якій на основі проведених досліджень на високому науковому та методологічному рівні з високим ступенем вірогідності розроблено та обгрунтовано вирішення важливої наукової проблеми, а саме, надання допомоги вагітним з полісистемними пошкодженнями.

За актуальністю, рівнем та обсягом проведених наукових досліджень, важливістю та цінністю отриманих результатів, науковою новизною, практичною значимістю дисертаційна робота Лимаря Євгена Анатолійовича на тему «Полісистемні пошкодження у вагітних» цілком відповідає вимогам пункту 13 «Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року №567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.21 – травматологія та ортопедія.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, травматології та ортопедії

Харківського національного медичного університету, МОЗ України,

д. мед. наук, професор

М. І. Березка

Надійшов до редакції 28.04.16р.